22/11/2020

Μ. Χαρακόπουλος: “Απειλή για την Ευρώπη η εργαλειοποίηση του ισλάμ”

/ Επικαιρότητα

Στο επικίνδυνο φαινόμενο «επιβολής του Ισλάμ ως πολιτικής ταυτότητας, δηλαδή ως ισλαμισμού», που προβάλει απειλητικό, καθώς «μια σειρά από κινήματα με ανάλογες ιδεολογικές αρχές επιβάλλουν όπου μπορούν συνθήκες ολοκληρωτισμού, ακόμη και τρόμου», εστίασε την εισήγησή του ο Γενικός Γραμματέας της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας (ΔΣΟ), Βουλευτή Λαρίσης της Νέας Δημοκρατίας, κ. Μάξιμος Χαρακόπουλος στη Διαδικτυακή Ημερίδα «Θρησκείες και Ακραίες Ιδεολογίες», που διοργάνωσε η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης.

Στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στη σκιά του αποκεφαλισμού σε ναό της Νίκαιας και των τρομοκρατικών χτυπημάτων σε Παρίσι και Βιέννη, ο Μάξιμος Χαρακόπουλος αναφέρθηκε στη «δράση του Ισλαμικού Κράτους, της Αλ Κάιντα, και άλλων συναφών οργανώσεων, που με τη χρήση βάρβαρης βίας προσπάθησαν να επιβάλουν τις αναχρονιστικές αντιλήψεις τους, στο όνομα του Ισλάμ».

Ο επικεφαλής της ΔΣΟ υπογράμμισε ότι «το φαινόμενο της μετάθεσης του

θρησκευτικού αισθήματος και της ένταξης και συμμετοχής σε μια θρησκευτική ομάδα σε πολιτική ιδεολογία αρχίζει να αναδύεται ιδιαίτερα απειλητικό. Και λέω απειλητικό διότι κατ' αυτόν τον τρόπο ακυρώνεται στην πράξη η ισονομία και η ελευθερία των πολιτών σε μια κρατική οντότητα, στην οποία οι σχέσεις των μελών της κοινωνίας διέπονται από τους συνταγματικά κατοχυρωμένους κανόνες. Πρόκειται για τάση καταφανούς οπισθοδρόμησης και αναίρεσης βασικών κατακτήσεων του δυτικού πολιτισμού, που επιτεύχθηκαν με μακροχρόνιες και ενίοτε οδυνηρές διαδικασίες».

Ανάμεσα στα συμπτώματα αυτής της τάσης επισήμανε και την «προσπάθεια που γίνεται από κάποιες χώρες να εργαλειοποιήσουν τη θρησκεία και συγκεκριμένα το Ισλάμ, για τις δικές τους συγκεκριμένες πολιτικές επιδιώξεις. Το έχουμε δει αυτό πολλές φορές στο παρελθόν, όπως με το Ιράν, που δημιούργησε ένα φιλικό του σιιτικό τόξο στη Μέση Ανατολή, το βλέπουμε τώρα σε μια ακόμη πιο επιθετική μορφή από την Τουρκία του Ερντογάν. Δυστυχώς, η παρούσα τουρκική ηγεσία, καταρρίπτοντας τις δυτικές ψευδαισθήσεις ότι η χώρα ήταν πρότυπο φιλελεύθερης ισλαμικής δημοκρατίας, κάτι αντίστοιχο της ευρωπαϊκής χριστιανοδημοκρατίας, ξέθαψε παλαιά ιδεολογήματα από την ιστορία της για να δικαιολογήσει την επιθετικότητά της προς κάθε κατεύθυνση».

Θύματα και οι μουσουλμάνοι…

Και πρόσθεσε ότι «απέναντι σε αυτήν τη νέα και ιδιαίτερα κρίσιμη πραγματικότητα οφείλουμε να έχουμε μια καθαρή στάση. Η πολιτική της παροχής του καρότου και της αναβολής του μαστιγίου επ' αόριστον έχει αποτύχει. Και όσο αποτυγχάνει τόσο θα αποθρασύνονται όσοι ποντάρουν στο να

μετατρέψουν τη θρησκεία σε κεντρική ιδεολογία, και τους πιστούς σε στρατό και πέμπτη φάλαγγα. Η Ευρώπη, ιδιαιτέρως, πρέπει να αφυπνιστεί. Ο κίνδυνος δεν είναι το ίδιο το Ισλάμ. Οι ίδιοι οι μουσουλμάνοι πέφτουν θύματα της καταπίεσης και των διακρίσεων από τους ακραίους. Στις ίδιες τις χώρες τους είναι αναγκασμένοι να μην εκφράζονται ελεύθερα από τον φόβο των διώξεων. Ο αγώνας κατά του θρησκευτικού φανατισμού και της μισαλλοδοξίας είναι αγώνας για ελευθερία όλων ανεξαιρέτως των ανθρώπων. Το μέλλον ανήκει σε μια ανθρωπότητα ειρηνικής συμβίωσης και συνύπαρξης όλων, ανεξαρτήτως της εθνικής καταγωγής ή της θρησκευτικής ταυτότητας. Και αυτό το όραμα πρέπει να οδηγεί τα βήματά μας. Αυτές είναι οι βασικές αρχές που ακολουθούμε και ως Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας».

Στη Διαδικτυακή Ημερίδα, την οποία συντόνισε ο Γενικός Διευθυντής της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης Δρ Κωνσταντίνος Ζορμπάς συμμετείχαν, επίσης, ο

Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Εμμανουήλ, ο Γενικός Γραμματέας Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας κ. Γιώργος Καλαντζής, ο Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Graz της Αυστρίας κ. Γρηγόριος Λαρεντζάκης και η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ κ. Αγγελική Ζιάκα.

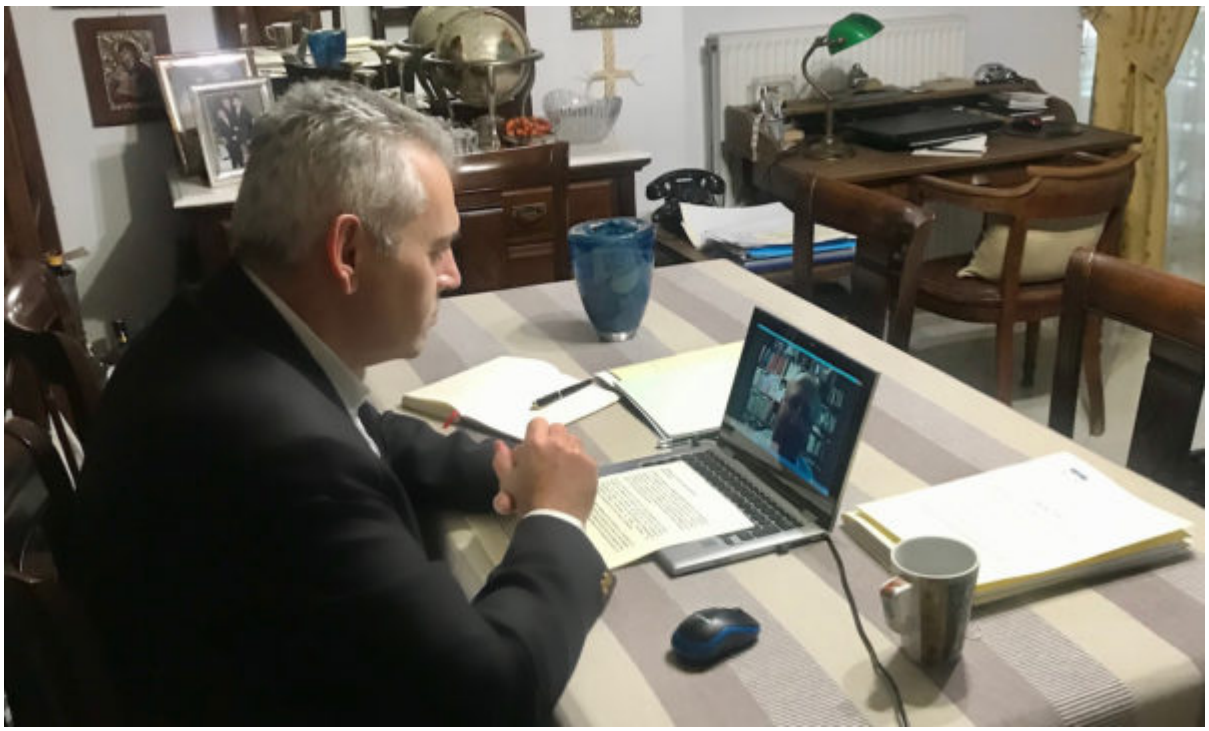

Ακολουθεί ολόκληρη η Εισήγηση του Μ. Χαρακόπουλου:

«Σεβασμιότατε, κυρία και κύριοι συνομιλητές,

Φίλες και φίλοι,

Θα ήθελα να συγχαρώ τη Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης για την πρωτοβουλία και να ευχαριστήσω για τη δυνατότητα να συμμετέχω με εκλεκτούς συνομιλητές, διατυπώνοντας σκέψεις και προβληματισμούς για το ζήτημα που πραγματεύεται η διαδικτυακή ημερίδα, που έχει οπωσδήποτε μια τραγική επικαιρότητα. Το φαινόμενο της μετάθεσης του θρησκευτικού αισθήματος και της ένταξης και συμμετοχής σε μια θρησκευτική ομάδα σε πολιτική ιδεολογία αρχίζει να αναδύεται ιδιαίτερα απειλητικό.

Και λέω απειλητικό διότι κατ’ αυτόν τον τρόπο ακυρώνεται στην πράξη η ισονομία και η ελευθερία των πολιτών σε μια κρατική οντότητα, στην οποία οι σχέσεις των μελών της κοινωνίας διέπονται από τους συνταγματικά κατοχυρωμένους κανόνες. Πρόκειται για τάση καταφανούς οπισθοδρόμησης και αναίρεσης βασικών κατακτήσεων του δυτικού πολιτισμού, που επιτεύχθηκαν με μακροχρόνιες και ενίοτε οδυνηρές διαδικασίες.

Προφανώς, η προλογική αναφορά μου δεν σχετίζεται με το φαινόμενο της ίδιας της θρησκείας, που είναι ίσως συνομήλικο με τον ίδιο τον homo sapiens. Γιατί είναι γεγονός αναντίρρητο η βαθύτατη εγγενής ροπή του ανθρώπου προς το θείο αλλά και η ανάπτυξη της συνείδησής του σε αλληλένδετη σχέση με το θρησκευτικό του συναίσθημα.

Ίσως για τον σύγχρονο δυτικό άνθρωπο αυτή η απόλυτη ταύτιση της θρησκείας με τον πολιτισμό και ο επηρεασμός όχι μόνον του ιδιωτικού βίου ακόμη και στις λεπτομέρειές του, αλλά και αυτού του δημόσιου, να φαντάζει παράξενος.

Ωστόσο, κανείς πολιτισμός στην ανθρώπινη ιστορία δεν αναπτύχθηκε χωρίς θρησκευτική ταυτότητα. Και αυτή η θρησκευτική ταυτότητα επηρέαζε καταλυτικά και την στάση των ανθρώπων ως πολιτών, σε σχέση δηλαδή με το κράτος τους. Τα παραδείγματα πολλά από την άπω ανατολή και την βουδιστική παράδοση, την ινδική υποήπειρο και τον ινδουισμό, την ιουδαϊκή θρησκεία για τους Εβραίους, την Ορθοδοξία και το Βυζάντιο, το Ισλάμ στην

Μέση Ανατολή και όπου επεκτάθηκε, τον καθολικισμό αρχικώς και στη συνέχεια τα διάφορα παρακλάδια του προτεσταντισμού για την Δύση, κ.ο.κ.

Συχνά, επίσης οι συγκρούσεις έπαιρναν τη μορφή των θρησκευτικών πολέμων, δίνοντας μια ιδεολογική χροιά σε κατακτητικές πρωτοβουλίες, ίσως και δικαιολογώντας τες. Αυτό συνέβη με την ισλαμική τζιχάντ, με τις περιβόητες σταυροφορίες αλλά και τους θρησκευτικούς πολέμους στην Ευρώπη -με πιο εμβληματική από εκείνες τις συγκρούσεις τη “Νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου”.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σε πλείστες όσες περιπτώσεις η θρησκευτική ταυτότητα έχει στενή σχέση και με την εθνοτική ταυτότητα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των μιλιέτ στην Οθωμανική αυτοκρατορία, όπου ολόκληρος ο πληθυσμός χωρίστηκε ανάλογα με την θρησκεία του. Βεβαίως αυτό συνεπαγόταν και διαχωρισμό προνομίων και υποχρεώσεων, σε βάρος βεβαίως των μη μουσουλμάνων υπηκόων, που σήκωναν τα βάρη της φορολογικής πολιτικής της Υψηλής Πύλης. Αρνητικό επίσης παράδειγμα υπήρξε η πολιτική διακρίσεων κατά των Εβραίων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, βασισμένος στις αρχές του διαφωτισμού, προσπάθησε να άρει σταδιακά το πρόβλημα που δημιουργούσε η ανάμειξη της θρησκείας στην πολιτική. Η άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων ωθήθηκε στην ιδιωτική σφαίρα. Μια εξέλιξη που επιταχύνθηκε και από τη διάδοση του καπιταλισμού που έβαζε την οικονομία ως βασικό στοιχείο της κοινωνικής ζωής.

Ο διαχωρισμός της θρησκείας από την σφαίρα της πολιτικής ωστόσο δεν εξέλιπε ποτέ. Απόδειξη, η ισχύς χριστιανοδημοκρατικών κομμάτων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη είχαμε και φαινόμενα απόπειρας κατάργησης της ίδιας της θρησκείας με διοικητικές μεθόδους όπως συνέβη στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού, όπου η θρησκεία αφορίστηκε ως “όπιο του λαού”.

Ανάλογες τάσεις, με άλλη ιδεολογική αφετηρία, συνεχίζουν να παρατηρούνται σήμερα και από κάποιους κύκλους στη Δύση. Είναι ορατή άλλωστε η προσπάθεια αποχριστιανοποίησης της Ευρώπης, δηλαδή του ενός εκ των τριών πυλώνων της, μαζί με την ελληνική γραμματεία και το ρωμαϊκό δίκαιο.

Η αλήθεια είναι βεβαίως ότι και η ελληνική γραμματεία περιθωριοποιείται επικίνδυνα παράλληλα με την αποχριστιανοποίηση, οπότε δικαιολογούμαστε να αναρωτιόμαστε, αν αυτά εκλείψουν τότε για ποια Ευρώπη θα μιλάμε; Αν δηλαδή μόνον το δίκαιο, κι αυτό χωρίς την φιλοσοφική του θεμελίωση, μπορεί να κρατήσει στέρεο τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Την ίδια ώρα, ωστόσο, παρατηρείται κυρίως στον ισλαμικό κόσμο, μια αντίστροφη τάση επιβολής του Ισλάμ ως πολιτικής ταυτότητας, δηλαδή ως ισλαμισμού. Τις τελευταίες δεκαετίες μια σειρά από κινήματα με ανάλογες ιδεολογικές αρχές, επιβάλλουν όπου μπορούν συνθήκες ολοκληρωτισμού ακόμη και τρόμου.

Σε ακραία μορφή το είδαμε με την δράση του Ισλαμικού Κράτους, της Αλ Κάιντα, και άλλων συναφών οργανώσεων, που με τη χρήση βάρβαρης βίας προσπάθησαν να επιβάλουν τις αναχρονιστικές αντιλήψεις τους, στο όνομα του Ισλάμ. Σε αυτό το φαινόμενο, θα πρέπει να δούμε μερικά συμπτώματα που θα πρέπει να μας

ανησυχήσουν.

Το πρώτο είναι ότι δυστυχώς οι ιδέες αυτές, ο ιός του φονταμενταλισμού, βρίσκουν εύκολα ευήκοα ώτα, και μάλιστα μεταξύ των νέων. Υποτίθεται ότι η παγκοσμιοποίηση, η εξάπλωση

των μέσων επικοινωνίας, των κοινών προτύπων πολιτισμού θα εξάλειφε τέτοιες συμπεριφορές. Κι όμως, τζιχαντιστές με τα πιο σύγχρονα κινητά, τάμπλετ κι ό,τι άλλο προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, δεν διστάζουν να δολοφονούν αθώους ανθρώπους γιατί απλώς δεν πιστεύουν σε όσα πιστεύουν οι ίδιοι.

Η μαζικότητα που παίρνει ο ισλαμισμός, η μετατροπή δηλαδή της θρησκείας σε πολιτική ταυτότητα, έγινε φανερή όταν εκδηλώθηκε η λεγόμενη αραβική άνοιξη. Αντί να ανθίσει η δημοκρατία, ή μέσω της δημοκρατίας να υπάρξουν κινήσεις δικαιοσύνης και ισότητας, άνοιξε το κουτί της Πανδώρας και το πάνω χέρι το πήραν οπαδοί της μισαλλοδοξίας και του ολοκληρωτισμού.

Από το σπαθί των τζιχαντιστών παραλίγο να εξαφανισθούν όλοι οι χριστιανοί της Συρίας και του Ιράκ, ενώ και σε άλλες χώρες ζουν υπό το καθεστώς του τρόμου. Σήμερα, η δράση των ακραίων ισλαμιστών έχει οδηγήσει την πλειοψηφία των Χριστιανών της Μέσης Ανατολής να είναι πρόσφυγες σε στρατόπεδα ή στο εξωτερικό.

Για αυτήν την εξέλιξη αναμφίβολη ευθύνη έχει όμως και η Δύση, η οποία αδιαφόρησε ή και ακόμη χειρότερα επιχείρησε σε κάποιες περιπτώσεις να χρησιμοποιήσει κάποιους ακραίους για να υπονομεύσει μη φιλικά καθεστώτα. Το παλαιότερο παράδειγμα του περιβόητου Μπιν Λάντεν, που εκπαιδεύτηκε και εξοπλίστηκε από δυτικές δυνάμεις για να πολεμήσει κατά των σοβιετικών στο Αφγανιστάν, και τελικά δημιούργησε την 11η Σεπτεμβρίου δεν είναι η μοναδική περίπτωση ενός τέτοιου τύπου «φρανκενστάιν».

Το δεύτερο πολύ επικίνδυνο σύμπτωμα είναι η απροθυμία των μουσουλμάνων που έχουν εγκατασταθεί στην Ευρώπη, παλαιότερα αλλά κυρίως πρόσφατα, να θέσουν την θρησκευτική τους ταυτότητα εκτός των υποχρεώσεων που οφείλουν να τηρούν ως πολίτες των κρατών που διαμένουν.

Αυτό είναι ένα τεράστιο πρόβλημα το οποίο υπονομεύει τα ίδια τα κράτη, καθώς δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ισονομία δύο ταχυτήτων. Ο νόμος, όμως είτε θα ισχύει, είτε όχι. Οι εξαιρέσεις οδηγούν απαρεγκλίτως σε διαλυτικά φαινόμενα. Και αυτό συμβαίνει σήμερα σε κάποιες περιπτώσεις στην ίδια την ΕΕ.

Το βλέπουμε για παράδειγμα στη δημιουργία ιδιόμορφων γκέτο, όπου η σαρία είναι

το ισχύον νομικό πλαίσιο ζωής και δράσης, εκεί που η θέση της γυναίκας είναι κατώτερη και όπου επιτρέπεται και η άσκηση βίας. Και δυστυχώς όλα αυτά συμβαίνουν, παρά το γεγονός ότι υποτίθεται αγωνιζόμαστε υπέρ των δικαιωμάτων.

Επιπλέον, μερίδα κάποιων από αυτούς που θεωρούν τη θρησκευτική τους ταυτότητα υπεράνω της ιδιότητάς τους ως πολιτών των κρατών που διαβιούν, εντάσσεται σε τρομοκρατικούς πυρήνες, και ασκεί βάρβαρη βία για να προσαρμοστεί η ελευθερία στη δική τους, περιορισμένη, αντίληψη. Ο ευρωπαϊκός κόσμος δεν πρέπει σε καμία περίπτωση και υπό οποιαδήποτε πρόφαση ή δικαιολογία να υποκύψει σε αυτόν τον εκβιασμό.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι η κατακτημένη ελευθερία της σκέψης, του λόγου και της δράσης, ο σεβασμός στα δικαιώματα του κάθε πολίτη, ο σεβασμός απέναντι στον νόμο, ο σεβασμός στην κουλτούρα της κοινωνίας που έχει συστήσει το κάθε κράτος είναι απαράβατος κανόνας για όποιον επιθυμεί να ζήσει στα όρια αυτού του κράτους. Αυτό συνιστά μια απαράβατη προϋπόθεση, και όποιος δεν την σέβεται δεν μπορεί να έχει θέση στις κοινωνίες μας.

Και το τρίτο αρνητικό σύμπτωμα είναι η προσπάθεια που γίνεται από κάποιες χώρες να εργαλειοποιήσουν τη θρησκεία και συγκεκριμένα το Ισλάμ, για τις δικές τους συγκεκριμένες πολιτικές επιδιώξεις. Το έχουμε δει αυτό πολλές φορές στο παρελθόν, όπως με το Ιράν, που δημιούργησε ένα φιλικό του σιιτικό τόξο στη Μέση Ανατολή, το βλέπουμε τώρα σε μια ακόμη πιο επιθετική μορφή από την Τουρκία του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Δυστυχώς, η παρούσα τουρκική ηγεσία, καταρρίπτοντας τις δυτικές ψευδαισθήσεις ότι η χώρα ήταν πρότυπο φιλελεύθερης ισλαμικής δημοκρατίας, κάτι αντίστοιχο της ευρωπαϊκής χριστιανοδημοκρατίας, ξέθαψε παλαιά ιδεολογήματα από την ιστορία της για να δικαιολογήσει την επιθετικότητά της προς κάθε κατεύθυνση.

Εκτός, λοιπόν από τον νέο-οθωμανισμό και τον παντουρκισμό προβάλλει τώρα και τον πανισλαμισμό, με προφανή στόχο να κερδίσει τους σουνίτες, όπου γης. Από την μακρινή Ινδονησία και την επαρχία Ξιν Γιάν της Κίνας, μέχρι το Μαγκρέμπ και τους μετανάστες στην Ευρώπη, ακόμη και τους μουσουλμάνους της Λατινικής Αμερικής.

Πρόκειται για ένα πολύ επικίνδυνο μονοπάτι, και αυτό αποκαλύφθηκε τόσο με την μεταφορά τζιχανιστών στη Λιβύη και στο Αζερμπαϊτζάν όσο και με το κήρυγμα μίσους κατά της Γαλλίας, η οποία υπερασπίζεται, όπως και η Αυστρία, τις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες μετά τις αποτρόπαιες δολοφονίες σε Παρίσι, Νίκαια

και Βιέννη.

Αντί, ως όφειλε, η Τουρκία να αναλάβει την νουθέτηση των ακραίων στοιχείων, έριξε λάδι στη φωτιά, βλέποντας τα τραγικά γεγονότα ως ευκαιρία για να έλθει πιο κοντά η δημιουργία ενός χαλιφάτου.

Αυτό το όραμα εξάλλου εξυπηρετεί και η απαράδεκτη μετατροπή της Αγίας Σοφίας, του κοσμήματος αυτού της βυζαντινής ορθοδοξίας, σε τέμενος, όπως και της Μονής της Χώρας, της Αγίας Σοφίας στην Τραπεζούντα αλλά και στη Νίκαια της Βιθυνίας, υλοποιώντας ταυτόχρονα το σχέδιο της γενοκτονίας της μνήμης.

Απέναντι σε αυτήν τη νέα και ιδιαίτερα κρίσιμη πραγματικότητα οφείλουμε να έχουμε μια καθαρή στάση. Η πολιτική της παροχής του καρότου και της αναβολής του μαστιγίου επ’ αόριστον έχει αποτύχει. Και όσο αποτυγχάνει τόσο θα αποθρασύνονται όσοι ποντάρουν στο να μετατρέψουν τη θρησκεία σε κεντρική ιδεολογία, και τους πιστούς σε στρατό και πέμπτη φάλαγγα.

Η Ευρώπη, ιδιαιτέρως, πρέπει να αφυπνιστεί. Ο κίνδυνος δεν είναι το ίδιο το Ισλάμ, όπως είπε και ο Άγιος Γαλλίας. Οι ίδιοι οι μουσουλμάνοι πέφτουν θύματα της καταπίεσης και των διακρίσεων από τους ακραίους. Στις ίδιες τις χώρες τους είναι αναγκασμένοι να μην εκφράζονται ελεύθερα από τον φόβο των διώξεων.

Ο αγώνας κατά του θρησκευτικού φανατισμού και της μισαλλοδοξίας είναι αγώνας για ελευθερία όλων ανεξαιρέτως των ανθρώπων. Το μέλλον ανήκει σε μια ανθρωπότητα ειρηνικής συμβίωσης και συνύπαρξης όλων, ανεξαρτήτως της εθνικής καταγωγής ή της θρησκευτικής ταυτότητας. Και αυτό το όραμα πρέπει να οδηγεί τα βήματά μας.

Αυτές είναι οι βασικές αρχές που ακολουθούμε και ως Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας ως σήμερα. Προσπαθούμε να αναδείξουμε τα κοινά σημεία μεταξύ των χριστιανικών ομολογιών, αλλά και των μονοθεϊστικών θρησκειών. Έχουμε αναπτύξει σχέσεις με συνάδελφους μουσουλμάνους βουλευτές, και σχεδιάζουμε περαιτέρω ενέργειες κοινής δράσης.

Βρισκόμαστε πολύ κοντά στα τεκταινόμενα της Μέσης Ανατολής και στους διωκόμενους χριστιανούς. Δημιουργούμε ένα παρατηρητήριο που θα καταγράφει την κατάστασή τους και θα συμβάλει στην προσπάθεια να στερεωθούν στις εστίες τους, αλλά και να επιστρέψουν όσοι περισσότεροι γίνεται από αυτούς που έγιναν πρόσφυγες.

Καταδικάσαμε με απερίφραστο τρόπο τις τρομοκρατικές ενέργειες και εκφράσαμε την αλληλεγγύη μας στα νομοθετικά σώματα της Γαλλίας και της Αυστρίας.

Ως θεσμός που συνενώνει εκπροσώπους κοινοβουλίων από 25 χώρες είμαστε βέβαιοι ότι μπορούμε να πετύχουμε σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της εξάλειψης του θρησκευτικού φανατισμού και της αλληλοκατανόησης. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε.

Ευχαριστώ για την προσοχή».

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΑ – Θρησκείες και Ακραίες Ιδεολογίες στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης